

kujawsko-pomorskie

konstelacje dobrych miejsc

kujawsko-
pomorskie
konstelacje
dobrych miejsc

Kraina niezależnych miast, zróżnicowanych kulturowo przestrzeni i szanujących swą historyczną tożsamość ludzi. Kujawsko-Pomorskie wymyka się definicjom, zaskakuje i intryguje. Nie pozwala się sobą znudzić, odkrywając wciąż nowe oblicza. Ma w swym krajobrazie meandrujące rzeki, dzikie ostępy, piaszczyste leśne dukty, łagodne doliny, solne bogactwa, prehistoryczne osady, surowe gotyckie mury, strzegące tajemnic baszty. Miasta o bogatym kolorycie, z rozmachem kreujące teraźniejszość, świadome swych walorów i odważnie kreślące przyszłość. Choć nauczone gospodarności, hołdujące technice i rzemiosłu, nie zapominają o swym, zapisanym przed wiekami w gwiazdach, dziedzictwie.

Odkryj zakątki naszego regionu, budując własną konstelację podróży! Może być tajemnicza, jak Pałuki, pełna przygód, jak Bory Tucholskie, fascynująca, jak Dolina Dolnej Wisły, nieodkryta, jak Bydgoszcz, w stylu słow, jak Pojezierze Brodnickie, z ułańską fantazją, jak Grudziądz, emanująca dobrą energią, jak nasze uzdrowiska, łagodna, jak Kociewie, sięgająca gwiazd, jak Toruń.

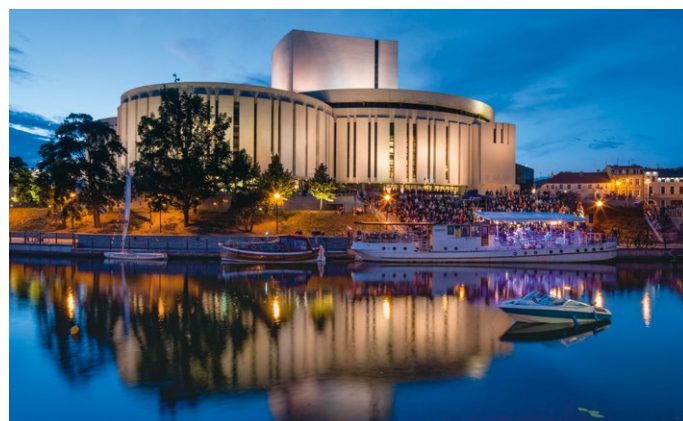
Mamy nadzieję, że odwiedzając nasz region, poczujesz dobrą energię, którą czerpiemy z zasobów naszej ziemi, ale też inspirującej potęgi odległych planet i gwiazd, które jak nikt inny wciąż mamy na oku! Połącz wybrane miejsca we własne niepowtarzalne szlaki, przemierzaj nieodkryte ścieżki i poznawaj Kujawsko-Pomorskie Konstelacje Dobrych Miejsc.

Kulturalnie, kulturowo, kultowo

Organiczny związek z wodą

Bydgoszcz

Przepływające przez miasto wody Brdy i Kanału Bydgoskiego tworzą jego niepowtarzalną atmosferę. Bydgoszcz wsłuchuje się w swą historię – zwłaszcza w tę sprzed 150 lat. Był to czas prosperity – rozwijał się tu przemysł, handel i rzemiosło. Rytm miasta wyznaczał wartki nurt rzeki i liczne śluzy Kanału Bydgoskiego, który niczym wodna autostrada połączył miasto ze wschodem i zachodem Europy.

Wyspa Młyńska – enklawa zieleni w samym sercu miasta i niewątpliwie jedno z najbardziej urzekających miejsc. Znad otaczającej ją Młynówki wyrastają XIX-wieczne zabudowania, zwane Wenecją Bydgoską. Spacerując po wyspie, warto odwiedzić muzea i galerie mieszczące się w XIX-wiecznych młynach i spichlerzach. Położenie przy międzynarodowej drodze wodnej E-70 (Berlin-Kaliningrad) zapewnia miastu połączenie z ogólnokrajowym systemem dróg śródlądowych poprzez węzeł wiążący Wisłę i Odrę. Na wodniaków czeka nowoczesna marina wkomponowana w sąsiedztwo zabytkowych Młynów Rothera. Pobliskie mosty i kładki prowadzą w urokliwe zakątki bydgoskiego śródmieścia, urzekającego secesyjną zabudową. O tym, jak pięknie miasto prezentuje się z wodnej perspektywy, można się przekonać podczas rejsu tramwajem wodnym i wędrowki Szlakiem Wody Przemysłu i Rzemiosła TeH₂O. To przemysłowy szlak tematyczny, łączący historię piętnastu miejsc wpisanych w przestrzeń miasta. Dumnie wznosząca się nad brzegiem Brdy Opera Nova stanowi wyjątkową scenę artystyczną nie tylko naszego regionu. Do tego grona zaliczyć należy także Filharmonię Pomorską i Teatr Polski.

Wyspa Młyńska
Międzynarodowy Festiwal Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych CAMERIMAGE

Gotyck, Kopernik, tradycyjny piernik

Toruń

Gotyckie ulice miasta uruchamiają wyobraźnię i przenoszą nas w czasie. Świadomość, że w Toruniu przyszedł na świat i wzrastał astronom, który „wstrzymał Słońce i ruszył Ziemię”, budzi respekt i nakłania do tego, by zagłębić się w dzieje tego hanzeatyckiego grodu. Wyczarowywany tu od wieków korzenny przysmak i legendy z nim związane sprawiają, że chce się tu powracać, błędzić po tutejszych zakamarkach i odkrywać toruńskie tajemnice.

Ratusz, monumentalne kościoły, urokliwe kamieniczki, spichlerze – tu naprawdę gotyk jest na dotyk. Nie dziwi zatem fakt, że średnio-wieczny zespół miejski Torunia znalazł się na Liście Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO. Mury obronne z bramami i basztami oraz ruiny zamku to pamiątka po założycielach miasta – rycerzach zakonu krzyżackiego. Kto odważny, przy Krzywej Wieży poddaje się „testowi prawości”. Jeśli zdoła utrzymać równowagę, przylegając plecami do ścian budowli, publicznie demonstruje swą uczciwość i wierność. W Żywym Muzeum Piernika, w 2012 r. w plebiscycie National Geographic Traveler uznanym za jeden z 7 nowych cudów Polski, oraz Muzeum Toruńskiego Piernika można nie tylko posmakować korzennych specjałów, ale też wziąć udział w procesie ich wypieku i zdobienia. Warto sprawdzić, czy z miasta Kopernika jest bliżej do gwiazd, odwiedzając rodzinny dom astronoma i ruszając w kosmiczną podróż w toruńskim planetarium. Miasto zaimponuje też miłośnikom militariów – Twierdza Toruń to jeden z najpotężniejszych systemów fortyfikacyjnych w Polsce. W Forcie IV poznają koszarowe życie

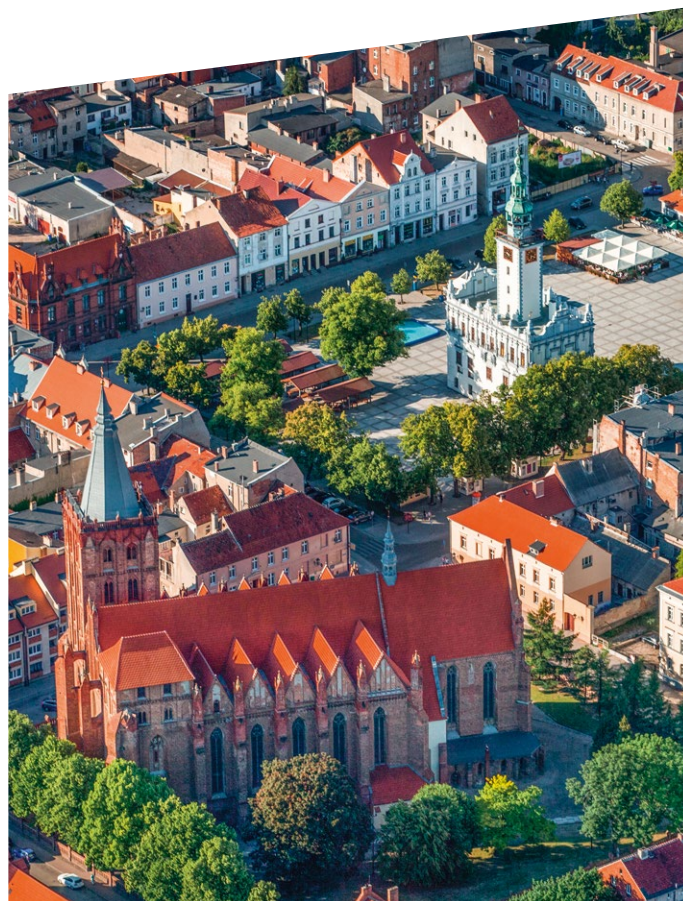
i przeżyją chwile grozy, zwiedzając z pochodniami podziemne tunele. Pasjonatów nauki i samodzielnie prowadzonych eksperymentów zaprasza Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy. Toruń to miasto wielkich wydarzeń. Bella Skyway Festival – to prawdziwa eksplozja światła. Toruńska starówka zmienia swe oblicze, przenosząc widzów w nieziemski wymiar. Zatrzymując się w Toruniu choćby na chwilę, koniecznie trzeba się wybrać na spacer po bulwarze – o każdej porze dnia i roku przeglądający się w wodach Wisły Toruń to niezapomniany widok.

Żywe Muzeum Piernika
Planetarium im. Władysława Dziewulskiego
Fort IV – Yorck – Żółkiewski
Bella Skyway Festival

Miłość od pierwszego wejrzenia

Chełmno

Malownicze, położone na dziewięciu wzgórz miasteczko przyciąga urokliwą panoramą, której granice wyznaczają wieże gotyckich kościołów. Wśród zabytków z czerwonej cegły poczujesz niezwykle klimat tego starego miasta o bogatych dziejach, znajdującego się na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego.

Historia miasta nierozdzielnie wiąże się z zakonem krzyżackim, który nadał Chełmnowi prawo lokacyjne, tzw. „Przywilej Chełmiński”, nazywając je „miastem stołecznym”. Aż do XVIII w. dokument był wzorcem do lokowania ponad 200 miast, w tym Warszawy, Torunia, Gdańsk czy Wadowic. Na terenie historycznej ziemi chełmińskiej w XIII w. powstała sieć budowli warownych. Dziś ich konstrukcje przypomina Park Miniatur Zamków Krzyżackich. Chełmno szczyci się najdłuższymi zachowanymi w Europie murami obronnymi, średniowiecznym szachownicowym układem ulic i zdobiącą rynek perłą architektury – gotycko-renesansowym ratuszem. Fara – jeden z sześciu zachowanych gotyckich kościołów, to miejsce, do którego udają się wszyscy zakochani. Przechowywane w nim relikwie św. Walentego stały się przyczynkiem do tego, by stary gród rozkwitł na nowo – tym razem jako Chełmno – miasto zakochanych®. Każdego roku, 14 lutego, hucznie obchodzi się tu „Walentynki Chełmińskie”. Latem zabytki tworzą niepowtarzalną scenę warsztatów artystycznych, imprez plenerowych i kolorowych regionalnych jarmarków. W 2015 r., w plebiscycie National Geographic Traveler, Chełmno zostało wybrane jednym z 7 nowych cudów Polski.

Chełmno – miasto zakochanych®

Miasto to ludzie

Grudziądz

Choć grudziądzkie zabytki nie ustępują swą wagą i urodą innym historycznym nadwiślańskim miastom, tutaj znajdziesz dowody na to, że atmosferę miejsca tworzą przede wszystkim jego mieszkańcy. #gru to marka wszystkich grudziądzan „stworzona, by zintegrować mieszkańców, napędzić ich dumę, zachęcając do działania”. Czuje się to w tramwaju, w kawiarni, na rynku, a przejawia w nietuzinkowych akcjach i codziennej świadomości, że każdy może być ambasadorem swego miasta.

Panoramę Grudziądza tworzą unikatowe na skalę europejską spichlerze wznoszące się wysoko ponad wiślany brzeg. W 2011 r. w plebiscycie National Geographic Traveler spichrze uznane zostały za jeden z 7 nowych cudów Polski. Nad miastem góruje zrekonstruowana wieża Klimek, będąca niegdyś częścią zamku krzyżackiego. Warto wspiąć się na jej szczyt, skąd jak okiem sięgnąć widać wijącą się wstęgę Wisły. Spacerując po mieście, odkryjemy fragmenty XIV-wiecznych murów obronnych z Bramą Wodną, monumentalną gotycką bazyliką, trzy barokowe założenia klasztorne: benedyktynek, jezuitów i reformatorów. Na konieserach fortyfikacji robi wrażenie wybudowana w XVIII w. grudziądzka cytadela, będąca jednym z najbardziej okazałych obiektów sztuki militarnej w Europie. Sentymentalny pomnik ułana i dziewczyny to nawiązanie do kawalerskich tradycji miasta. Grudziądz nie mogło zabraknąć na Europejskim Szlaku Gotyku Ceglanego. Miasto ma także propozycję dla wodniaków – zrewitalizowany port Schulza zaprasza do ciekawie zaprojektowanej Mariny Grudziądz.

Pociągami w otchłań dziejów

Pałuki

Wsiadając do wagoniku kolejki wąskotorowej, ruszysz w podróż w czasie... Stacja początkowa: Żnin. Stacja końcowa... Któż to wie?

Z tradycjami i niezwykle ciekawą historią Pałuk oraz Żnina można zapoznać się w Muzeum Ziemi Pałuckiej znajdującym się w gotyckiej baszcie oraz budynku magistratu. Mało kto wie, że właśnie tutaj narodziła się polska prasa kolorowa i kobieca, z „Moją Przyjaciółką” na czele. W pobliskiej Wenecji nietrudno poczuć się dzieckiem i radośnie odkrywać świat małych kolejek. Muzeum Kolei Wąskotorowej, położone u podnóża średniowiecznego zamku, to największy w Europie skansen parowozów i pojazdów trakcyjnych przeznaczonych na tor o rozstawie 600 mm. Tę wyjątkową kolekcję warto zwiedzić podczas Weneckiej Nocy z Parowozami. Buchające parą parowozy, oświetlone ekspozycje i stylowa muzyka sprawiają, że każdy ulega magii tego miejsca i czuje się jak pasażer dworca „małej kolejki” z początku XX w. Kolejny obowiązkowy przystanek podróży po Pałukach to Muzeum Archeologiczne w Biskupinie – najbardziej znany rezerwat archeologiczny w Europie Środkowej. Tworzą go m.in. rekonstrukcje osady neolitycznej sprzed 6000 lat, łużyckiej sprzed 2700 lat i wioski wczesnopiastowskiej. Organizowany we wrześniu Festyn Archeologiczny ukazuje codzienne życie dawnych mieszkańców Biskupina. Dalej droga prowadzi do Gąsawy, gdzie w drewnianym kościółku św. Mikołaja zachwycą nas unikatowe barokowe malowidła ściennie. Ostatni przystanek na trasie kolejki nie kończy naszej pałuckiej przygody. Czekają na nas kolejne wyjątkowe miejsca, m.in. wzorowany na słynnej włoskiej Villi Rotonda, Pałac Lubostroń – jeden z najlepiej zachowanych zespołów rezydencjonalnych w Polsce.

Festyn Archeologiczny w Biskupinie
Wenecka Noc z Parowozami
Muzeum Archeologiczne w Biskupinie

Narodziny Polski

Szlak Piastowski

Sięganie do korzeni, poszukiwanie odpowiedzi na najważniejsze pytania jest wpisane w życie każdego człowieka. Jak wyglądało państwo polskie w pierwszych wiekach swojego istnienia? Czasy Piastów z pewnością kryją jeszcze wiele tajemnic, ale prowadzący nas przez obszar Wielkopolski, Kujaw i Pałuk Szlak Piastowski jest jak otwarta księga dziejów. Odsłania zabytki i miejsca, które były świadkami naszej historii.

Kruszwica wita gości wznoszącą się na Wzgórzu Zamkowym gotycką Mysią Wieżą. To pozostałość zamku Kazimierza Wielkiego z połowy XIV w. Ma wysokość 32 m, a z jej szczytu rozpościera się widok na miasto i znane z legend jezioro Gopło. W Kruszwicy znajduje się także najstarsza z zachowanych na Kujawach świątyni – romańska kolegiata pw. św. św. Piotra i Pawła – z przełomu XI/XII w. W Mogilnie, malowniczo otoczony wodami jeziora, wznosi się kościół pw. św. Jana Apostoła i klasztor założony w XI w. przez zakon benedyktynów. W kościelnych kryptach poczuć można chrześcijańskiego ducha przeszłości. Klasztorne mury strzegą najstarszej studni w Polsce. W bazylice św. Trójcy w Strzelnie znajdziemy prawdziwy skarb – romańskie kolumny z personifikacją cnót i przywar. Przy bazylice wznosi się rotunda św. Prokopa – największa budowla romańska na planie koła. Kamienny romański kościół pw. Imienia Najświętszej Maryi Panny to najstarszy zabytek Inowrocławia. Na murach świątyni dostrzec można płasko-

rzeźby diabłów, zwierząt i ludzi, symbolizujące podstawowe prawdy wiary chrześcijańskiej (wg legendy miały one chronić wiernych przed złymi mocami). Jeden z najstarszych gotyckich kościołów katedralnych w Polsce podziwiać można we Włocławku. Wnętrze katedry pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny skrywa cenną marmurową tumbę biskupa Piotra z Bnina, wykonaną w warsztacie Wita Stwosza. Brześć Kujawski, dawna siedziba książąt kujawskich z linii Piastów, to rodzinne miasto Władysława Łokietka. W Kowalu przyszedł na świat Kazimierz III Wielki. Żnin w okresie panowania Piastów stanowił ulubioną siedzibę głów polskiego Kościoła, wielokrotnie goszcząc królów – Kazimierza Wielkiego i Władysława Jagiełłę. Wyświęcano tu biskupów i podejmowano istotne dla kraju decyzje. Przebieg Szlaku Piastowskiego przez Biskupin uzasadnia odtworzenie w rezerwacie archeologicznym wioski wczesnopiastowskiej.

Szlak Piastowski

Krzyżackie dziedzictwo

Historyczna Ziemia Chełmińska zachowała wiele cennych pamiątek po panującym tu przed wiekami Zakonie Szpitala Najświętszej Maryi Panny Domu Niemieckiego w Jerozolimie. Podróż szlakiem zamków krzyżackich to wspomnienie świetności tych miejsc, dziejów rycerstwa i dawnych obyczajów.

Na malowniczym wzniesieniu Golubia-Dobrzynia na przełomie XIII i XIV w. Krzyżacy pobudowali okazały zamek. Swój obecny kształt budowla zawdzięcza królownie Annie Wazównie, która zmieniła gotyką warownię w renesansową rezydencję pałacową. Z dziedzińca zamkowego do komnat prowadzą charakterystyczne szerokie schody. Służyły one rycerzom, którzy w pełnym rynsztunku, konno wjeżdżali do zamku. Tutejsza legenda ostrzega, że kto wchodzi na schody obejrzy się za siebie, ten w ciągu roku zarzy w najmniej odpowiednim momencie. Tradycją golubskiego zamku są Wielkie Międzynarodowe Turnieje Rycerskie. To niezwykle czas i okazja, by w towarzystwie przybyłych z całej Europy rycerzy i pięknych dam, z zapartym tchem śledzić zacięte pojedynki. Wśród gawiedzi można ponoć ujrzeć ducha Anny Wazówny. Krzyżacką spuściznę Brodnicy stanowią ruiny zamku z zachowaną 54-metrową wieżą zamkową, górującą nad miastem. Warto zejść do jej podziemi, by zwiedzić zamkowe piwnice pełne eksponatów przybliżających historię tego miejsca. W Świeciu ruiny jedyne krzyżackiego zamku wodnego otaczały w XIV w. rzeki Wisła i Wda. Do dziś zachowała się jego najbardziej reprezentacyjna część z charakterystyczną basztą odchyloną od pionu o 106 cm! Jest to najwyższa krzywa wieża w Polsce, udostępniona zwiedzającym. W Radzynie Chełmińskim wznoszą się okazałe mury jednego z najważniejszych zamków w państwie zakonnym. Po przegranej bitwie na polach grunwaldzkich, przechowywano w nim część skarbu zakonnego, w tym osobiste srebra wielkiego mistrza Ulrycha von Jungingena. Warto zwrócić uwagę na tajemne znaki wyryte w murze. To pamiątka po kręconych tu odcinkach serialu „Pan Samochodzik i templariusze”.

Podążając śladami Krzyżaków, trafimy też do Zamku Bierzgłowskiego z XIII w., w którym obecnie mieści się Diecezjalne Centrum Kultury.

Mazurek Chopina

To właśnie tu, w majątku Dziwanowskich w Szafarni, wakacje spędzał młody Fryderyk Chopin. Zachwycony miejscem skomponował pierwszego mazurka. Pisał też „Kuriera Szafarskiego”, w którym w zabawny sposób opisywał swoje wakacyjne przygody. Przyszły kompozytor poznawał okolicę, zachwycił się folklorem, przyglądał wiejskim zwyczajom, obrzędom, wsłuchiwał w ludową muzykę. W Obrowie uczestniczył w dożynkach, prezentował swój talent w Sali Rycerskiej w Kikole, a w Oborach grał na klasztornych organach. Aż 21 miejscowości położonych na ziemi dobrzyńskiej, chełmińskiej i Kujawach połączono w Kujawsko-Pomorski Szlak Fryderyka Chopina. Są one związane nie tylko z przyjazdami Fryderyka w dzieciństwie, ale też z matką i pierwszą miłością kompozytora.

Dziś w Ośrodku Chopinowskim w Szafarni wciąż rozbrzmiewa jego muzyka. Odbывające się tu liczne koncerty przyciągają melomanów z całego świata.

Camino Polaco

Camino de Santiago, czyli Droga św. Jakuba, to jeden z najstarszych szlaków pątniczych w Europie. Prowadzi on do grobu św. Jakuba, znajdującego się w hiszpańskim Santiago de Compostela. Jednak drogi jakubowe przemierzać można niemal w całej Europie. Droga Polska (Camino Polaco) łączy miejsca, które od średniowiecza odwiedzali pątnicy, pielgrzymując do Composteli. To blisko 250-kilometrowy szlak pełen zabytków, sakralnych pamiątek i pięknych krajobrazów. Jego kujawsko-pomorski fragment przebiega m.in. przez: Brodnicę, Szafarnię, Golub-Dobrzyń, Ciechocin, Toruń, Kruszwicę.

Z prądem i pod prąd

W meandrach rzek

Bory Tucholskie

Jeden z największych leśnych kompleksów w Polsce to synonim wypoczynku. Takiego, o jakim marzymy – z dala od zgiełku miast i jeszcze dalej od nudy! Jedną z wiodących marek turystycznych regionu ma na to niezbite dowody. W 2013 r. Bory Tucholskie nagrodzono prestiżowym wyróżnieniem w międzynarodowym konkursie na Najlepsze Europejskie Destynacje Turystyczne (EDEN).

Malownicze szlaki kajakowe na Brdzie, Wdzie i innych rzekach zapewniają dreszcz emocji i ochłodę w upalne dni. Nie zawiodą nawet amatorów ekstremalnych przeżyć. Bory Tucholskie można przemierzać kajakiem, pieszo lub rowerem. Nie brak tu miejsc dla amatorów jazdy konnej. Można też pograć w minigolfa w Cekcynie i żeglować po Zalewie Koronowskim. Ten Obszar Chronionego Krajobrazu, pełen urokliwych zatoczek i wysp, zawdzięcza swój kształt rzeźbie doliny Brdy. Przy brzegach zalewu usytuowanych jest wiele przystani i ośrodków wczasowych. Rowerzystów zachwyci nowa trasa wiodąca przez najwyższy w Europie most kolejki wąskotorowej, łączącej niegdyś Koronowo z Tucholą.

Bory Tucholskie udostępniają sieć ponad 600 km szlaków pieszych i rowerowych, dzięki którym odkryjemy niezwykle zakątki. W Fojutowie, w latach 1845-49 zbudowano największy w Polsce akwedukt – wodne skrzyżowanie Wielkiego Kanału Brdy z Czerską Strugą. Spacer wśród kilkusetletnich cisów w rezerwacie „Cisy Staropolskie im. Leona Wyczółkowskiego” w Wierzchlesie, będącym największym skupiskiem tego gatunku w Europie, to niemal mistyczne doświadczenie...

Kraina stu jezior

Pojezierze Brodnickie

Wśród lasów, jezior i malowniczych rzek odkryjemy prawdziwe skarby Pojezierza Brodnickiego. Rzeka Drwęca – miejscami spokojna, innym razem kręta, bystra i dzika – stanowi idealne miejsce dla kajakarzy. Wędkarze wrócą stąd z cennymi łupami – czyste wody i wartki nurt rzek są domem dla ryb występujących w górskich potokach. Obszar tutejszych Parków Krajobrazowych – Brodnickiego i Górznieńsko-Lidzbarskiego, wchodzi w skład Zielonych Płuc Polski – najczystszej i niezwykle bogatej pod względem przyrodniczym części kraju. Bagienna Dolina Drwęcy to ostoja ptactwa wodno-błotnego, należąca do Europejskiej Sieci Obszarów Chronionych „Natura 2000”. Na Pojezierzu Brodnickim wypoczywa się w ciszy i harmonii z naturą. Wiele jezior objęto zakazem używania silników spalinowych. Baczny obserwator przyrody może uda się wypatrzyć przelatującego bielika...

Namiary na przygodę

Poszukiwaczy skarbów Kujawsko-Pomorskie zachęca do uprawiania geocachingu. To międzynarodowa zabawa polegająca na szukaniu specjalnych skrytek, tzw. „keszy”, przy użyciu odbiornika GPS. Ukryto je w wielu ciekawych miejscach (nawet w koronach drzew!) i nadano różne stopnie trudności. Stolicą polskiego geocachingu jest jedno z najmniejszych miast w Polsce – Górzno, odwiedzane przez pasjonatów „keszy” z całej Europy.

Złap wiatr w żagle!

Włocławek

Zalew Włocławski

Ukształtowany wyobraźnią i ręką człowieka potężny akwen powstał na skutek przegrodzenia koryta Wisły. Warto poznać potęgę włocławskiej tamy i podziwiać z niej panoramę królowej polskich rzek. Tu z pewnością poczujemy respekt wobec żywiołu wody. Zalew Włocławski rozciąga się na długości 58 km, na granicy województwa kujawsko-pomorskiego i mazowieckiego. Przypomina naturalne jezioro rynnowe. To prawdziwy raj dla miłośników żeglarstwa. Trzepoczące na wietrze żagle odbijające się w tafli wody są tu stałym elementem krajobrazu. W nowoczesnej przystani wodnej można zacumować łódź, wynająć motorówkę, kajak, a nawet „smoczą łódź”. Co roku w mieście odbywają się Międzynarodowe Włocławskie Zawody Balonowe. Jeśli wolisz atrakcje na lądzie – Włocławek zaimponuje Ci rozbudowaną siecią ścieżek rowerowych prowadzących daleko poza jego granice. Bliskość Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego to obietnica licznych atrakcji przyrodniczych. Ze stromych zboczy wokół zalewu roztaczają się wspaniałe widoki. Z przystani można wybrać się w niespieszną podróż statkiem, poczuć klimat „Rejsu” i wzorem bohaterów kultowego filmu – przećwiczyć różne sposoby dbania o tężyznę fizyczną.

„W tak pięknych okolicznościach przyrody”

Kujawsko-pomorskie rozmaitości

Wsluchując się w opowieści Doliny Dolnej Wisły, warto zajrzeć do tajemniczej jaskini Bajka w Gądeczu, odwiedzić brzozy karłowate w rezerwacie Linie, a w Leosi, niedaleko Świecia nad Wisłą – zmierzyć się z kamieniem św. Wojciecha – największym na Pomorzu głazem narzutowym.

Aktywne spędzanie czasu w naszym regionie może przybierać różne formy. Podglądanie ptactwa wymaga nie tylko wyjątkowej cierpliwości, ale i przemierzania sporych odległości w poszukiwaniu obiektu obserwacji. Idealnym miejscem dla fanów „bird watching” jest Dolina Noteci. Najlepiej wybrać się tu wiosną lub jesienią, kiedy niebo zmienia się w prawdziwą ptasią „autostradę” – korytarz ekologiczny dla wędrujących tędy tysięcy gęsi i żurawi. „Na krawędzi Doliny Noteci” to specjalna ekologiczna trasa w Minikowie. By ułatwić dostęp do osobliwości natury, przygotowano schody terenowe na stromej skarpie wąwozu i ławeczki w pięknym punkcie widokowym. Kujawsko-Pomorskie łączy z siedmioma innymi regionami Wiślana Trasa Rowerowa. W naszym województwie prowadzi przez: Grudziądz, Świecie, Chełmno, Bydgoszcz, Toruń i Włocławek. W wielu miejscach przybliża się do rzeki, biegnąc wzdłuż jej brzegu. Wiedzie przez parki krajobrazowe, rezerваты i lasy łęgowe.

Osiem bram natury, za którymi czeka przygoda

Kujawsko-pomorskie parki krajobrazowe

- Brodnicki Park Krajobrazowy
- Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy
- Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy
- Krajeński Park Krajobrazowy
- Nadgoplański Park Tysiąclecia
- Tucholski Park Krajobrazowy
- Wdecki Park Krajobrazowy
- Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego

www.parki.kujawsko-pomorskie.pl

Wsi spokojna, wsi wesół

W zgodzie z tradycją

Kłóbka

Stare chałupy, stodoły, kuźnia, garncarnia, wiatrak „koźlak”, karczma, remiza, szkoła... XIX-wieczna wieś odtworzona w Kujawsko-Dobrzyńskim Parku Etnograficznym w Kłóbce przypomina widok z obrazka ludowego artysty. Wyrabianie masła w „kierzankach”, kaszy w „stępach”, tłoczenie oleju, młócenie cepami czy pranie w baliach sprawiają, że obraz ożywa. Skansen warto odwiedzić podczas spotkań z cyklu „Z życia dawnej wsi”. Warsztaty tętnią pracą rzemieślników, a kobiety dbają o domowe gospodarstwo. W parku nad rzeczką Lubieńką znajduje się dwór rodu Orpiszewskich z poł. XIX w. Jego wnętrza w pełni oddają klimat siedziby ziemiańskiej.

Dolina Dolnej Wisły

Otwarte przestrzenie sięgające wałów wiślanych, przydrożne aleje owocowych drzew, sady i przydomowe ogrody. Dolina Dolnej Wisły to niezwykle uroczy zakątek regionu – urzekający pejzażami, tradycją i ukrytymi po wsiach zabytkami. Naturalny krajobraz doliny Wisły –

jednej z nielicznych dzikich rzek Europy, obejmuje troskliwą ochroną Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego. Na urodzajnych i gościnnych ziemiach Doliny Dolnej Wisły nie brakuje ludzi, którzy znają wartość swego dziedzictwa – kształtowanego przez Prusów, Polaków, Niemców, ludność pochodzącą ze Szwajcarii i osadników ołędzskich, którzy nie mieli sobie równych w uprawie roli, hodowli zwierząt i sadownictwie. W poszanowaniu dawnej tradycji w Chrystkowie utworzono sad ze starymi odmianami drzew owocowych. W tutejszej drewnianej chacie menonickiej z 1770 r. historię tego miejsca przybliża ostatni menonita. W Grucznie, wokół starego młyna otoczonego pagórkami, na których na co dzień wypasa się regionalne owce – wrzosówki, w sierpniu odbywa się Festiwal Smaku, przyciągający smakoszy z całej Polski. We wrześniu warto wybrać się do Strzelec Dolnych na Święto Śliwki, by posmakować tradycyjnych powideł i przyjrzeć się procesowi ich smażenia – w wielkich kuprowych kotłach z drewnianymi mieszadłami, nad ogniem podsykanym drewnem liściastym. W Topolnie na koneserów smaku czeka rodzinna Winnica przy Talerzyku, w której powstają wina z dojrzewających na nadwiślańskich wzgórzach winogron.

Brunatny skarb, łapacze snów i rytualny kanibalizm

Wsie tematyczne

Wioska Górnicza w Pile-Młynie powstała tuż po tym, jak pod nogami miejscowej ludności zaczęła zapadać się ziemia. Najstarsi mieszkańcy przywołali z pamięci starą kopalnię, a młodzi uwierzyli, że choć próżno już szukać wydobywanego tu na przełomie XIX i XX w. węgla brunatnego – przypadkiem odkryli prawdziwy skarb. Niezwykłą historię tego miejsca opowiada Stary Skarbnik, prowadząc do zrekonstruowanych wejść do dawnych szybów. W wiosce można wziąć udział w pełnej darów leśnego runa biesiadzie, a nawet w „Weselu sztygara”.

Wymysłowo w Borach Tucholskich zaskoczy nas pełnym pamiątek po Sat Okh'u (Długie Pióro) Muzeum Indian Ameryki Północnej. Syn Polki i indiańskiego wodza z plemienia Szaunisów chętnie odwiedzał

to miejsce. Wigwam, stroje, indiańskie akcesoria, muzyka plemienna są barwnym tłem dla ciekawej historii o kulturze Indian i życiu Sat Okh'a, którego gospodarze muzeum wielokrotnie gościli.

Kanibalizm kultowy w małej nadwiślańskiej wsi? Choć brzmi to niewiarygodnie, Gzin ma niezbite naukowe dowody na swą odległą łużycką przeszłość. W obrębie osady znaleziono ponad 60 jam ze szczątkami ofiar kanibalistycznych praktyk. Dziś niechlubne rytuały ustąpiły wdzięcznym tradycjom i obyczajom, takim jak Noc Kupały czy darcie pierza – polegające na przygotowywaniu pierzyn, czyli ważnych elementów posagu młodych panien.

Muzeum czasu i przestrzeni

Dolina Noteci

Charakterystyczny nadnotecki krajobraz, osadzona w tradycji działalność ludzi, kulinarne dziedzictwo – wszystko, co tworzy niepowtarzalną atmosferę miejsca – ujęto w sieć o nazwie „Ekomuzeum Doliny Noteci”. Na ekomuzealnym szlaku dowiemy się, jak budowano więź ludzi z ich „małą ojczyzną”, dotrzemy do korzeni Krajny i Pałuk i poznamy lokalne specjały zgromadzone w „Pałuckich Kredensach”.

Kujawsko-pomorskie wsie tematyczne

- Wioska Borowiacka
- Wioska Chlebowa
- Ptasia Wioska
- Wioska Kwiatowa
- Wioska Jabłoni
- Wioska Miodowa
- Wioska Grzybowa
- Wioska Górnicza
- Wioska Rakietowa
- Wioska Kolejarska
- Wioska Rytuałów
- Wieś Maciejowej Duszy
- Wioska Orzechowa
- Wioska Owocowa

W regionalnej spiżarni

Od wieków żyzne Kujawy i gospodarne Pomorze były spiżarnią dla Polski. Dziś „Kulinarne Dziedzictwo Kujaw i Pomorza” wydobywa z naszej tradycji przez lata zapomniane przepisy, najlepsze składniki i to, co najcenniejsze – ogromny zapał ludzi, którzy je wytwarzają. W regionalnych zasobach znajdziesz produkty z tradycyjnych zbóż – płaskurki, samopszy i orkisz, naturalne soki z owoców i warzyw, tradycyjną musztardę, doskonałe oleje tłoczone na zimno czy słodki kajmak. Nasz region słynie też z hodowli gęsi białych kołudzich. Blisko 20 restauracji Kujawsko-Pomorskiego Gęsinowego Szlaku Kulinarnego podtrzymuje staropolski zwyczaj przyrządzania gęsiny, która dawniej królowała na naszych stołach.

Jedziemy do wód

Na deptaku w Ciechocinku

Ciechocinek

Spływająca po gałązkach tarniny solanka intensywnie paruje pod wpływem wiatru i promieni słonecznych, tworząc wokół tężni bogaty w jod mikroklimat. To naturalne, lecznicze inhalatorium. W ciechocińskiej Warzelni Soli od ponad 180 lat wytwarzana jest sól spożywcza, szlam i ług leczniczy. To uzdrowisko, w którym eleganckim panom i uroczym damom wręcz wypadało się od czasu do czasu pokazać. Po tutejszym deptaku przechadzały się różne osobistości i gwiazdy. Był wśród nich Jerzy Waldorff ze swym jamnikiem – Puzonem. Miasto odwzajemniło sentyment tej nietuzinkowej postaci do niepowtarzalnej ciechocińskiej atmosfery. Przed uroczym drewnianym secesyjnym Teatrem Letnim, do którego odnowienia przyczynił się ów znany publicysta i społecznik, stanął pomnik Waldorffa z nieodłącznym pieskiem na smyczy. Cie-

chocinek zachwyca eklektyczną zabudową, wszechobecną zielenią parków i skwerów, usłanych kwiatowymi dywanami. Trzy drewniane tężnie, połączone w kształt podkowy, należą do unikatowych i największych w Europie. Ich wysokość wynosi aż 15,8 m, a łączna długość – 1741,5 m. Solankę czerpie się ze słynnej fontanny „Grzybek”. Warto odwiedzić Muzeum w Warzelni Soli – jego ekspozycja przeniesie nas do początków ciechocińskiego uzdrowiska. Znajdująca się w Parku Zdrojowym Muszla Koncertowa, w stylu zakopiańskim, to miejsce odbywających się przez cały sezon festiwali i innych wydarzeń. Podczas spaceru po uzdrowisku nie może zabraknąć zdjęcia z „Jasiem i Małgosią” w tle. Ta słynna ciechocińska fontanna urosła do roli jednego z symboli miasta.

W starym mieście młody duch

Inowrocław

„Miasto na soli” zawdzięcza tę nazwę bogatym podziemnym pokładom słonego minerału i tradycjom jego ważenia, sięgającym czasów średniowiecza. Uzdrowisko powstało tu w 1875 r., a obecnie zdrojową część miasta zajmuje 85-hektarowy Park Solankowy. Inowrocławska tężnia w plebiscycie National Geographic Traveler w 2014 r. została jednym z 7 nowych cudów Polski! Wyróżnia się wyjątkowym kształtem dwóch połączonych ze sobą potężnych wieloboków. Nocą iluminowane – zachwycają kuracjuszy, mieniąc się paletą barw.

W pijalni wód można wspomóc organizm mineralną „Inowrocławianką” i leczniczą „Jadwigą”, a w palmiarni podziwiać piękno egzotycznych roślin. Jeśli szczęście się do nas uśmiechnie – zobaczymy „Królową Nocy” – kwiat niezwykłego kaktusa kwitnie tylko kilkanaście godzin w roku! Ogród zapachów i kolorów to idealne miejsce na spacer wśród wielobarwnych róż, piwonii, lilii i pachnących ziół. Na chwilę relaksu warto udać się do inowrocławskiej termy, a także skorzystać z bogatej oferty zabiegów SPA.

Piramida zdrowia

Grudziądzkie solanki

Niedaleko Grudziądza, w maleńkiej Maruszy, szukając gazu i ropy naftowej, natrafiono na złoża wód termalnych. Dziś w balneologicznych obiektach Geotermii Grudziądz wykorzystuje się jedną z najlepszych wód leczniczych w Europie, wydobywaną z głębokości ponad 1600 m. Jej temperatura sięga nawet 40 stopni. Idealnym miejscem relaksu i poprawy zdrowia jest unikatowa piramida z tężnią solankową, umożliwiającą inhalacje aerozolem z naturalnej solanki, bogatej m.in. w jod i brom.

Wieniec-Zdrój

Kameralne uzdrowisko położone w malowniczych lasach to miejsce dla osób, które wolą powracać do zdrowia lub dbać o kondycję w przytulnym zaciszu. Świeże powietrze nasyczone fitocyndami – eterycznymi substancjami wydzielanymi przez lasy sosnowe i jałowce – kojąco działa na organizm. Wieniec-Zdrój zawdzięcza swe powstanie źródłom leczniczych wód oraz pokaźnym złożom borowiny.

Spotkajmy się w centrum Polski

Konferencje, kongresy, spotkania branżowe, znaczące wydarzenia kulturalne, imprezy sportowe o międzynarodowej randze. Kujawsko-Pomorskie to nie tylko centrum Polski – to także centrum zorganizowanej gościnności. Komfortowe hotele – nowoczesne i stylowe – od toruńskiego gotyku po bydgoską secesję, profesjonalne firmy cateringowe, dziesiątki restauracji i klubów, różnorodność regionalnych potraw oraz wykwintnych dań kuchni świata. Bogata oferta imprez towarzyszących komponowana z atrakcji całego regio-

nu – zabytkowych miast, ciekawej kultury, piękna natury i klimatycznych uzdrowisk – to nasze zaproszenie.

Ogromne centra biznesowe mają niewątpliwie swoje walory i imponujący rozmach. Organizatorzy konferencji poszukują jednak miejsc niebanalnych, odpowiedniej wielkości, ale nieprzysłaczających. Miejsc, w których wydarzenie emanuje na miasto i skupia uwagę mieszkańców. Gdzie przyjazna przestrzeń miejska tworzy idealną scenę dla programu merytorycznego.

Port Lotniczy Bydgoszcz im. Ignacego Jana Paderewskiego zapewnia międzynarodowe połączenia m.in. dzięki współpracy z liniami Lufthansa, łączącymi region z największym niemieckim lotniskiem we Frankfurcie nad Menem.

Bydgoszcz Convention Bureau

Miasto nad Brdą doskonale wykorzystuje swój potencjał oraz korzystne położenie na skrzyżowaniu ważnych szlaków drogowych, kolejowych oraz wodnych, a Port Lotniczy Bydgoszcz zapewnia komfortowe połączenia dla ludzi biznesu i rozwoju międzynarodowych kontaktów. Centrum Kongresowe Opery Nova położone jest tuż przy Wyspie Młyńskiej, w samym sercu Bydgoszczy, i tworzy wyrazisty akcent architektoniczny miasta. Przestronny i nowoczesny gmach umożliwia organizację spotkań nawet dla 1500 osób. Popularnością cieszą się wydarzenia w obiektach przemysłowych, m.in. w klimatycznych salach Muzeum Wodociągów. Można również wynająć pomieszczenia Teatru Polskiego, Filharmonii Pomorskiej czy secesyjne wnętrza Miejskiego Centrum Kultury. Nowym obiektem na mapie Bydgoszczy jest Centrum Targowo-Wystawiennicze zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie terenów rekreacyjnych miasta Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Myślicinku. Uzupełnieniem bydgoskiej oferty organizacji spotkań są hale sportowe i widowiskowe oraz wysokiej klasy hotele biznesowe z zapleczem konferencyjnym.

Toruń Convention Bureau

Tłumy turystów odwiedzających Toruń deklarują, że chętnie tu powrócą. Świadome swego uroku i wartości miasto stwarza wiele pretekstów dla ponownych odwiedzin. Pozwalając łączyć kontakty biznesowe i uczestnictwo w konferencjach z niezliczoną ilością rozrywek i aktywności, daje wyraz zrozumienia potrzeb profesjonalnych organizatorów wydarzeń z kraju i zagranicy. Toruń pełen jest klimatycznych hoteli o komfortowych kameralnych pomieszczeniach, ale też sal mogących pomieścić nawet 500 osób. Poszukiwaczom osobliwych miejsc spotkań miasto oferuje sale w XIX-wiecznej Twierdzy Toruń. Nowe możliwości otwiera imponujące, zaprojektowane przez światowej sławy architekta Fernando Menisa, Centrum Kulturalno-Kongresowe na Jordankach, które dysponuje salą dla ponad 1000 osób. Miasto jest doskonale skomunikowane z Warszawą, Łodzią, Poznaniem, Gdańskiem, Bydgoszczą. Stanowi alternatywę dla wielkich centrów konferencyjnych kraju. Spotkanie w gotyckim grodzie ze starówką na liście UNESCO... czyni wielką różnicę!

„Nic piękniejszego nad niebo, które przecież ogarnia wszystko co piękne”

Mikołaj Kopernik

Kosmiczna otchłań, odwieczna tajemnica wszechświata, mityczni bohaterowie gwiazdozbiorów zrodzeni z nieprzeciętnej wyobraźni. Niebo niezmiennie fascynuje i intryguje ludzi od pokoleń. Budzi respekt i zachwyca. Dla wielu jest źródłem romantycznych uniesień, dla niewielu – bogactwem wiedzy. Mierzałnej, odważnej, zmieniającej bieg wydarzeń.

Nasze kopernikańskie dziedzictwo to nie tylko muzealne pamiątki po wielkim astronomie i miejsca z nim związane (Toruń, Chełmno, Grudziądz). To przede wszystkim żywa fascynacja astronomią. W Kujawsko-Pomorskiem działa sieć czternastu obserwatoriów astronomicznych – astrobaz. Rozsiane po terenie województwa pozwalają młodym mieszkańcom regionu zgłębiać tajniki kosmosu i poszerzać horyzonty. W Piwnicach pod Toruniem pracują jedno z potężniejszych teleskopów w Polsce oraz 32-metrowy radioteleskop. Toruńskie planetarium imponuje nowoczesnym zapleczem. W nieodległej perspektywie w Borach Tucholskich powstanie radioteleskop największy w Europie.

Kujawsko-Pomorskie nazywamy Astroregionem, ale jego urozmaicony, wielobarwny obraz nie jest zapisany wyłącznie w gwiazdach. Poznaj nasze lasy, rzeki, jeziora, bogatą historię miast i sielską wieś. Zapraszamy do tworzenia własnej opowieści o konstelacjach dobrych miejsc.

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**WOJEWÓDZTWO
KUJAWSKO-POMORSKIE**

Mój region w Europie